

Detecció de les dificultats del so de la parla a l'aula d'Infantil

Vicent Morell Mengual
Psicologia Evolutiva i de l'Educació
Dificultats en el llenguatge oral i escrit

Què són els trastorns del so de la parla?

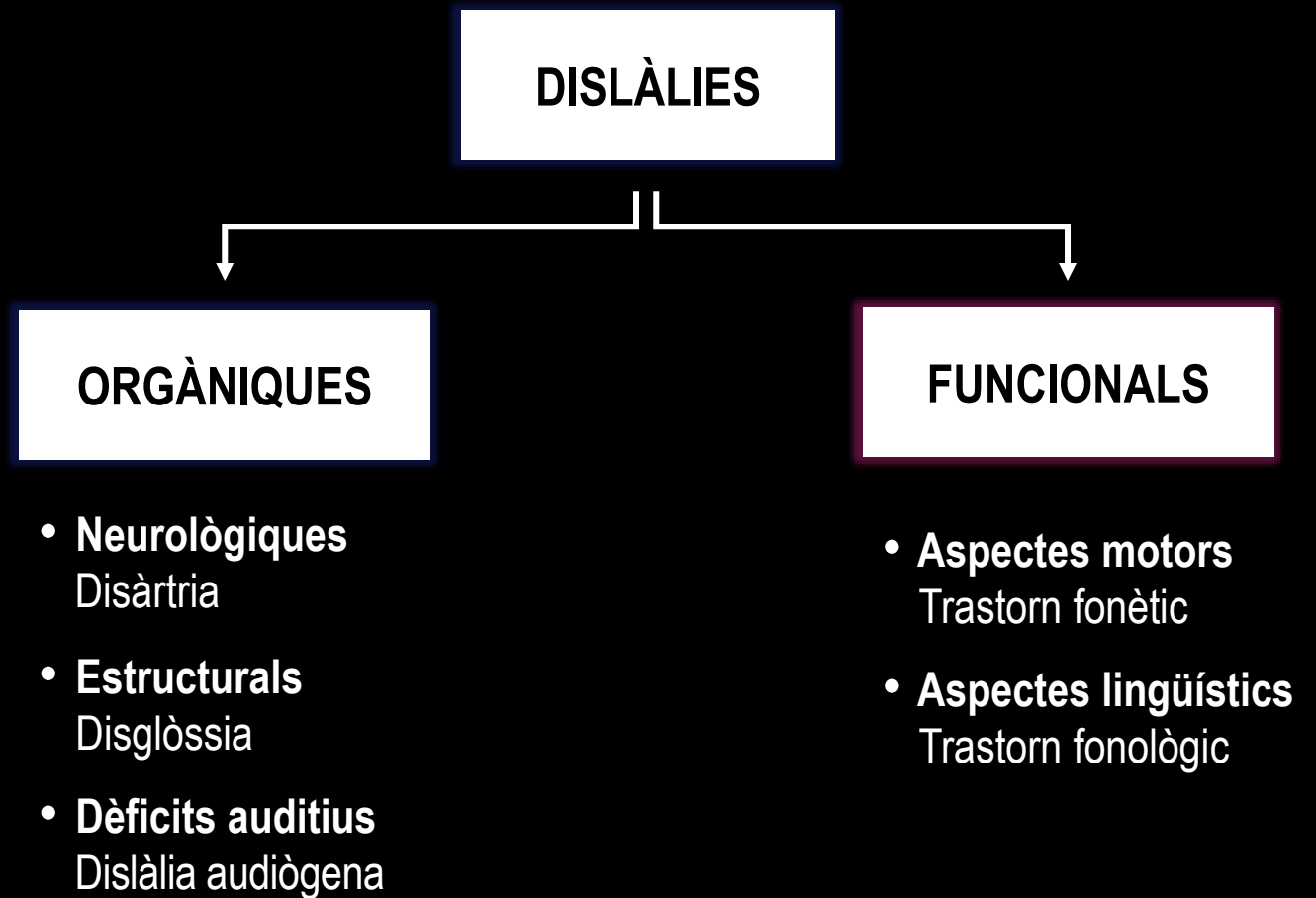

QUÈ SÓN ELS TRASTORNS DEL SO DE LA PARLA?

*“Conjunt de dificultats en la percepció,
producció motora o representació
fonològica dels sons i/o segments de la
parla, incloses les normes fonotàctiques
que regeixen les seqüències de sons de
la parla permeses en un idioma.”*

QUÈ SÓN ELS TRASTORNS DEL SO DE LA PARLA?

A close-up, profile view of a man with a beard and short dark hair, wearing a blue shirt. He is looking down and writing in a notebook with a blue cover. The background is a blurred outdoor setting with stone steps and some greenery. A white banner with black text is overlaid at the bottom of the image.

Què ha de registrar el professorat d'Infantil?

QUÈ HA DE REGISTRAR EL PROFESSORAT D'INFANTIL?

1

Registrar els **fonemes** afectats i els tipus d'**errors**.
Delimitar la **consistència** i **sistematicitat** de les dificultats.

2

Comprovar l'existència de **limitacions** en la participació social o en el rendiment acadèmic.

3

Comprovar si el nivell de desenvolupament és suficient per a articular el fonema (**edat cronològica**).

4

Descartar altres afeccions o circumstàncies que podrien ser l'origen de les dificultats articulatòries.

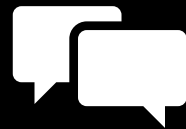
QUÈ HA DE REGISTRAR EL PROFESSORAT D'INFANTIL?

Discriminació auditiva

Fonètica i fonologia
comprensiva

Fonètica i fonologia
expressiva

A close-up photograph of a wooden puzzle piece, which is a light brown color with a natural wood grain, standing out prominently among a sea of white puzzle pieces. The wooden piece is positioned in the center-left of the frame. The white pieces are slightly out of focus, creating a sense of depth. The lighting is soft and even, highlighting the texture of the wood and the smooth surface of the paper pieces.

Tècniques de recollida d'informació

TÈCNIQUES DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

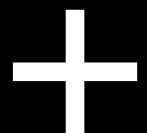
Observació

Entrevista

Tècniques estandarditzades

Procediments no estandarditzats

Nicolás García Poveda

Nicolás¹ és un alumne de 4 anys i 3 mesos escolaritzat en un centre públic de Tavernes de la Valldigna, a la comarca de La Safor.

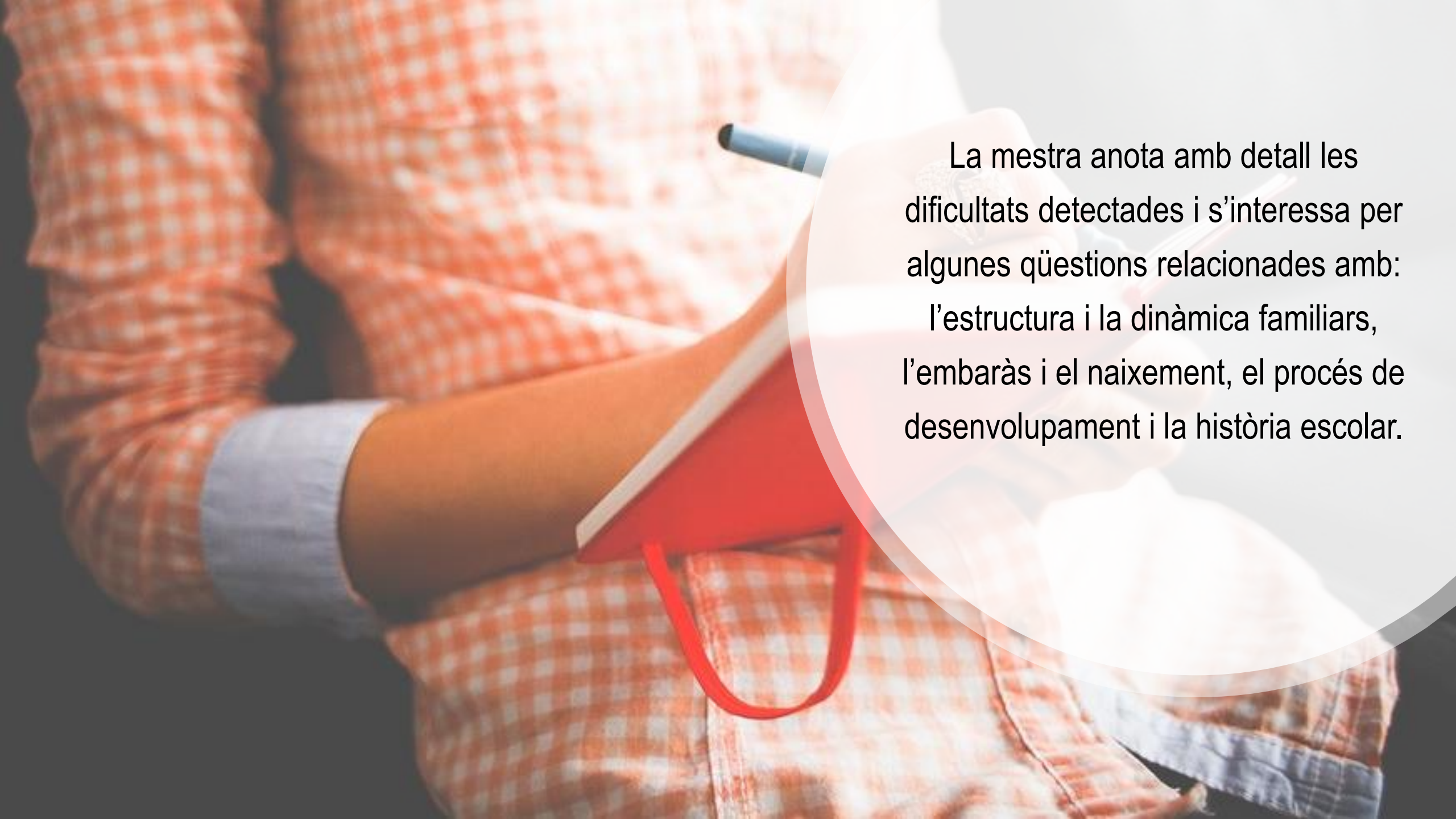
¹Totes les dades personals proporcionades són fictícies.

La mestra d'Educació Infantil està preocupada perquè des de l'inici del curs ha observat algunes dificultats lingüístiques, de diversa consideració, en Nicolás.

Immediatament decideix citar els pares, en horari de tutoria, per a comentar-los les dificultats detectades i obtindre més informació sobre Nicolás.

A close-up photograph of a person's hands writing in a red notebook. The person is wearing a plaid shirt with orange, white, and blue patterns. A blue pen is held in their right hand, and the notebook is open to a blank page. The background is dark and out of focus.

La mestra anota amb detall les dificultats detectades i s'interessa per algunes qüestions relacionades amb:
l'estructura i la dinàmica familiars, l'embaràs i el naixement, el procés de desenvolupament i la història escolar.

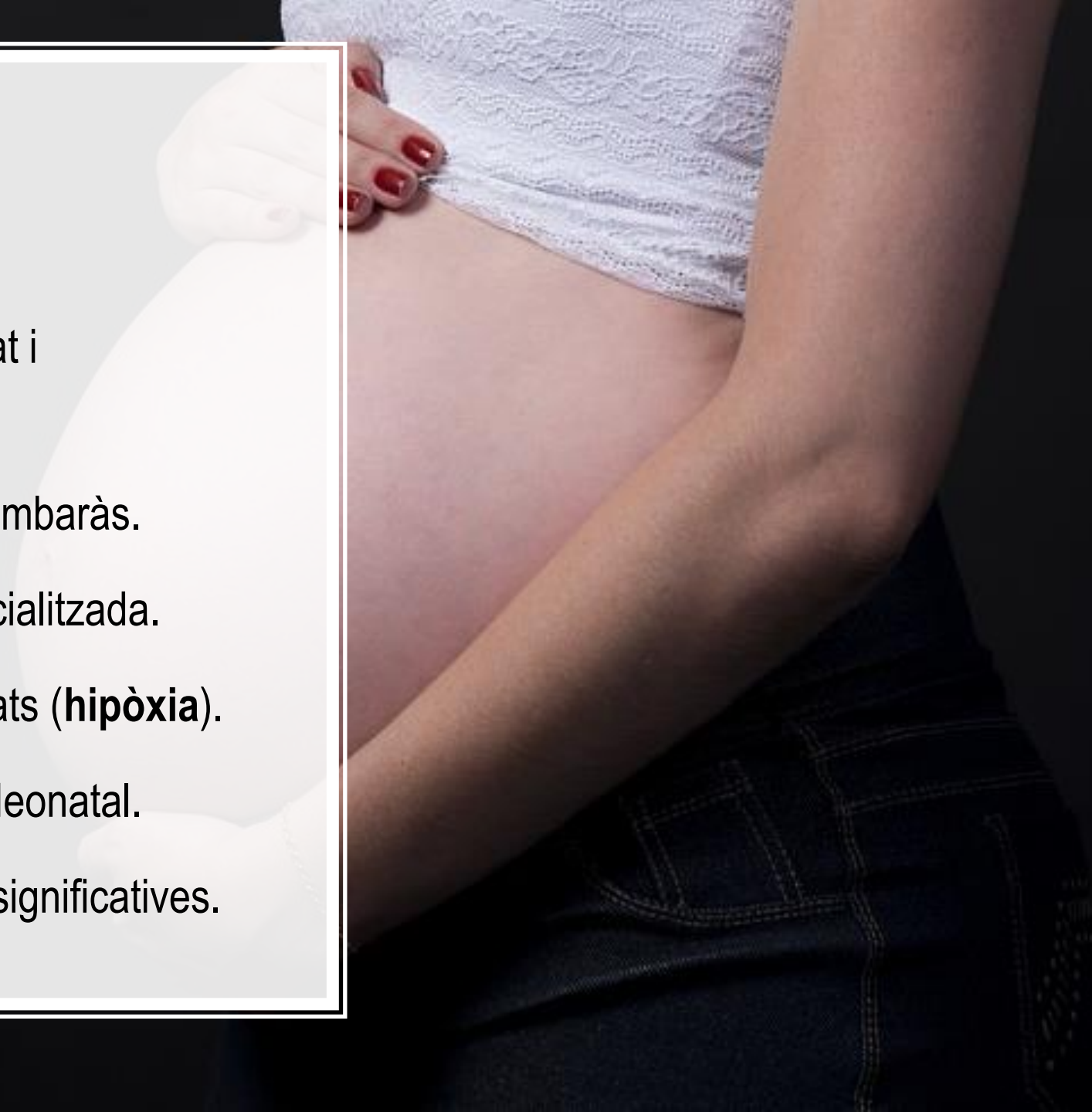

1. ENTREVISTA

“L’entrevista és una tècnica d’avaluació que utilitza la comunicació interpersonal per a obtenir informació en relació amb un tema determinat.”

EMBARÀS I NAIXEMENT

- Mare biològica adolescent i migrant.
- Provenent d'un entorn familiar desestructurat i multiproblemàtic.
- Refereix un alt consum d'**alcohol** durant l'embaràs.
- Falta de supervisió i **atenció mèdica** especialitzada.
- Part a terme per cesària amb greus dificultats (**hipòxia**).
- Trasllat a la Unitat de Vigilància Intensiva Neonatal.
- Evolució favorable i absència de seqüeles significatives.

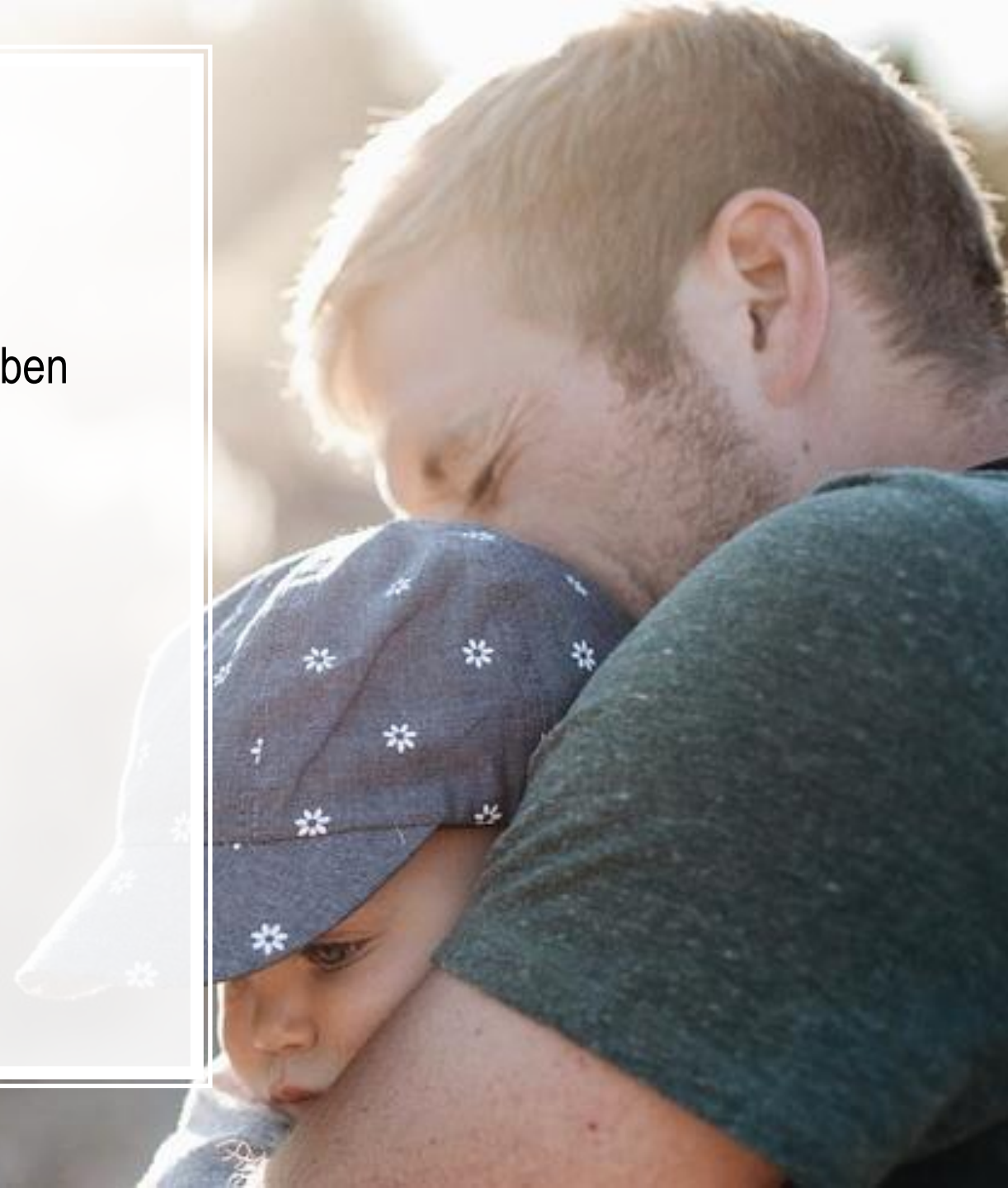

DESENVOLUPAMENT

- Desenvolupament amb evidents signes de retard.
- Control cefàlic complet als 8 mesos.
- Primeres **passes** als **14 mesos i mig**.
- Primeres **paraules** als **15 mesos**.
- Control d'esfínters diürns als 2 anys i 10 mesos.
- Control d'esfínters nocturn incomplet.
- Bona adaptació a l'alimentació sòlida.
- Hospitalització de quatre dies per una infecció respiratòria.

ESTRUCTURA FAMILIAR

- Família **homoparental** constituïda per dos pares.
- Ambdós pares tenen **estudis universitaris** i feines ben remunerades.
- La llengua familiar és el **valencià**.
- Els pares estan en tràmits de **divorci**.
- La separació està sent acordada i consensuada.
- S'està acordant un règim de custòdia compartida.
- La dinàmica familiar és completament normal.

DINÀMICA FAMILIAR

- Nucli familiar **estructurat**.
- Educació compartida per ambdós progenitors.
- Rutina escolar ordinària.
- Joga al parc.
- Fa escapades i altres activitats menys rutinàries.
- Passa temps amb els **avis**.
- Té contactes freqüents amb altres membres de la **família**.
- Fa **activitats lúdiques** amb altres xiquets i xiquetes de famílies homoparentals.

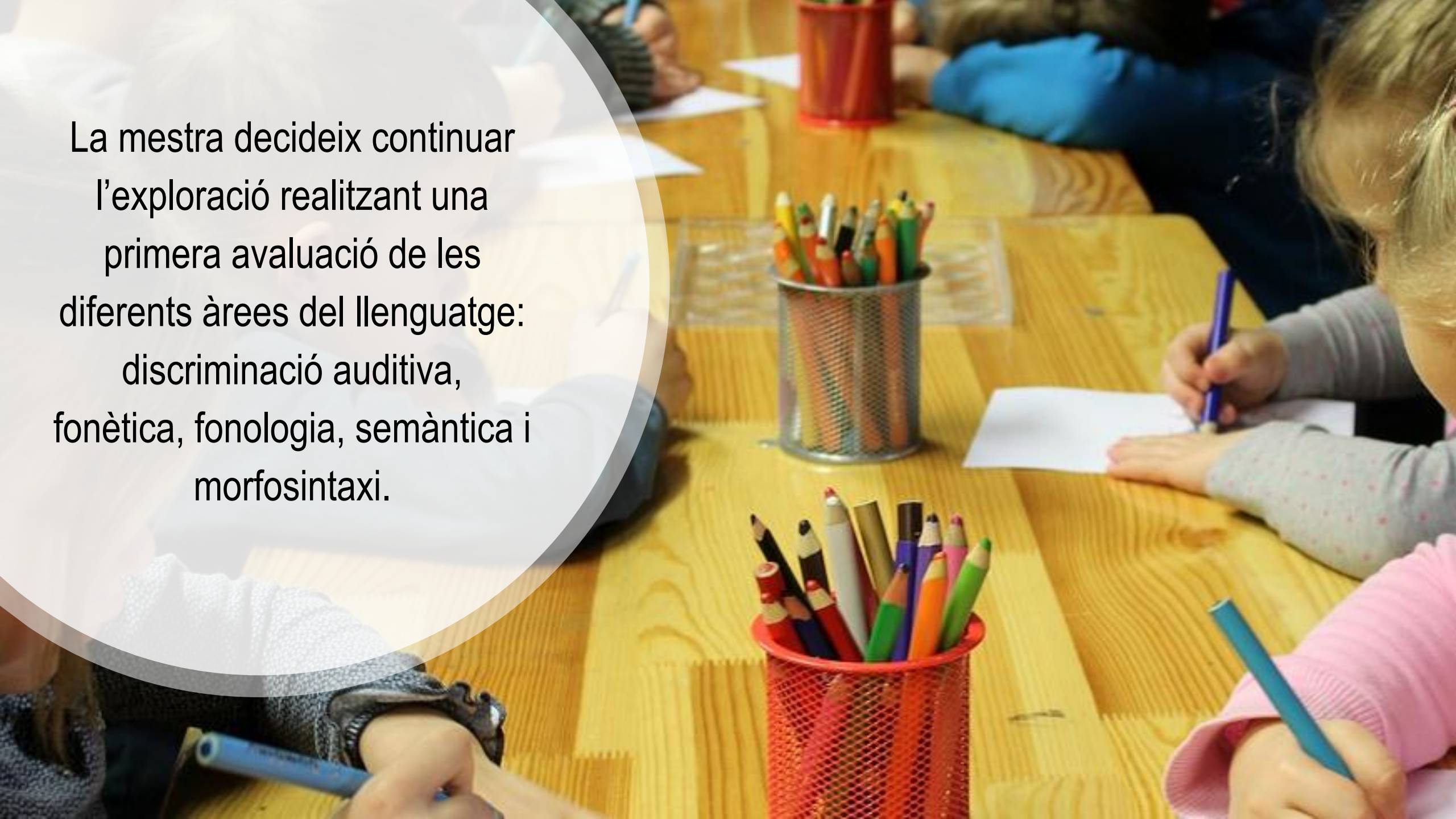

HISTÒRIA ESCOLAR

- Assisteix al **jardí d'infància** durant un any.
  - Presenta patrons conductuals compatibles amb un trastorn de l'espectre **autista** però aquesta hipòtesi es descarta.
- S'incorpora al Segon Cicle d'Educació Infantil amb **3 anys**.
  - Procés d'adaptació escolar llarg i complex.
  - Es descarta l'existència d'un **mutisme selectiu**.
  - Té bones relacions amb els companys.
  - **Dificultats articulatòries** que causen lleugeres limitacions en la comunicació.

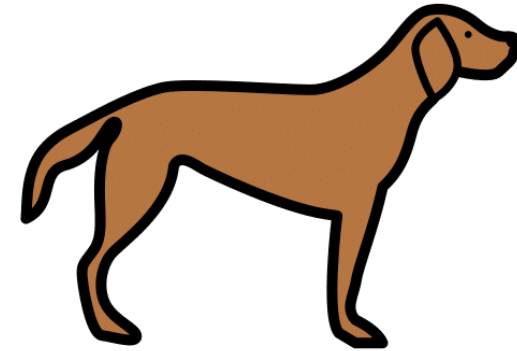
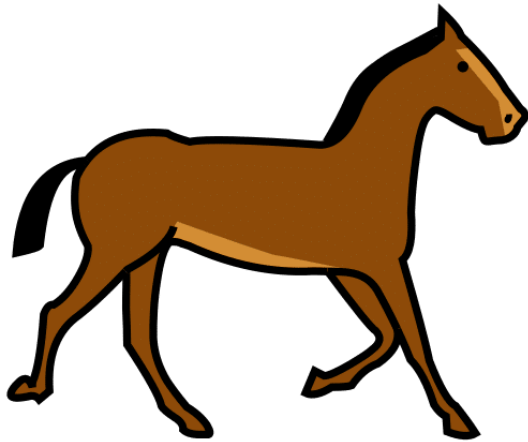
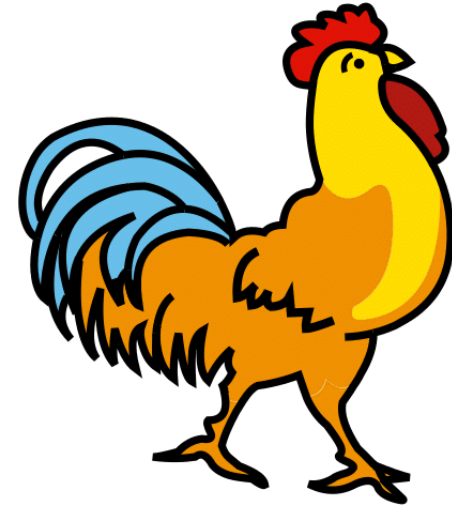
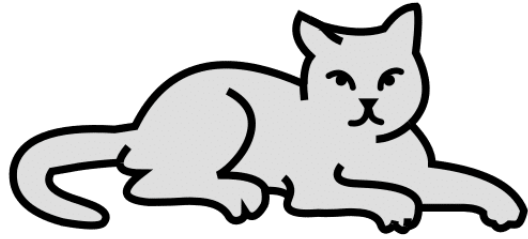
La mestra decideix continuar l'exploració realitzant una primera avaluació de les diferents àrees del llenguatge: discriminació auditiva, fonètica, fonologia, semàntica i morfosintaxi.

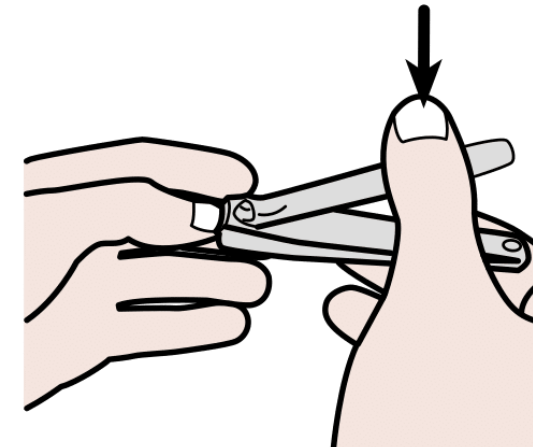
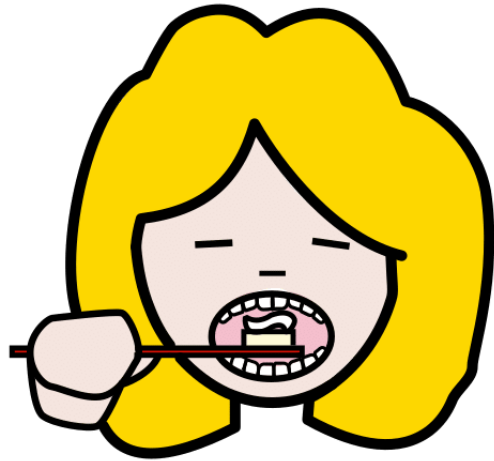

2. PROVA DE DISCRIMINACIÓ AUDITIVA

“L’alumne ha de seleccionar, entre quatre imatges, la que es correspon amb el so que ha sentit prèviament”.

PROVA DE DISCRIMINACIÓ DE FONEMES

FONÈTICA I FONOLOGIA COMPRESIVA

1. Aplaudir	☐ Xiular	☐ Esternudar	☐ Plorar	☒ Aplaudir
2. Tambor	☐ Guitarra	☒ Tambor	☐ Trompeta	☐ Triangle
3. Lladrar	☐ Miolar	☐ Escatainar	☐ Renillar	☒ Lladrar
4. Rugir	☐ Raucar	☐ Piular	☒ Rugir	☐ Mugir
5. Moto	☒ Moto	☐ Cotxe	☐ Avió	☐ Tren
6. Xiulet	☐ Aigua	☐ Campana	☒ Xiulet	☐ Tro
7. Belar	☒ Belar	☐ Brunzir	☐ Bramar	☐ Xiuxiuar
8. Xilòfon	☐ Violí	☒ Xilòfon	☐ Saxofon	☐ Flauta
9. Cridar	☒ Cridar	☐ Teclejar	☐ Xutar	☐ Saltar
10. Batre	☒ Perforar	☐ Batre	☐ Serrar	☐ Clavar
11. Eixugar cabells	☐ Llavar mans	☐ Tallar ungles	☒ Eixugar cabells	☐ Rentar dents
12. Badallar	☐ Beure	☐ Mocar-se	☐ Roncar	☒ Badallar

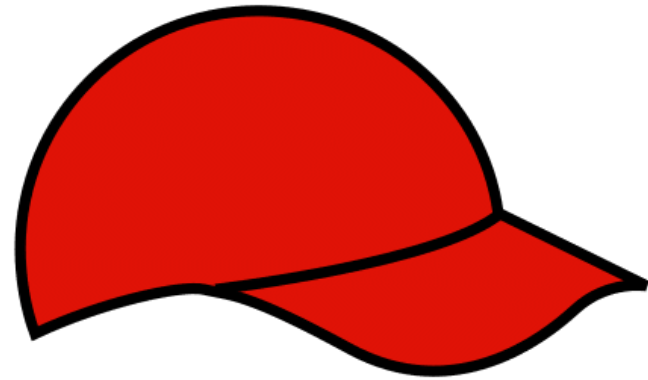
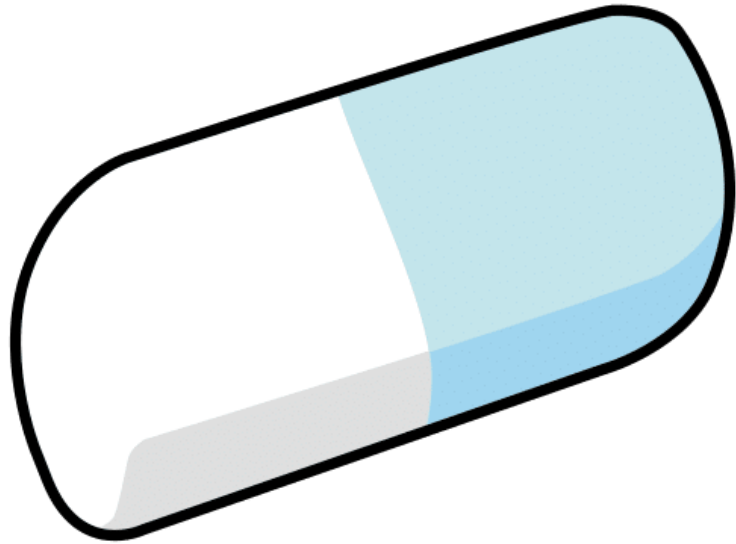
Puntuació total

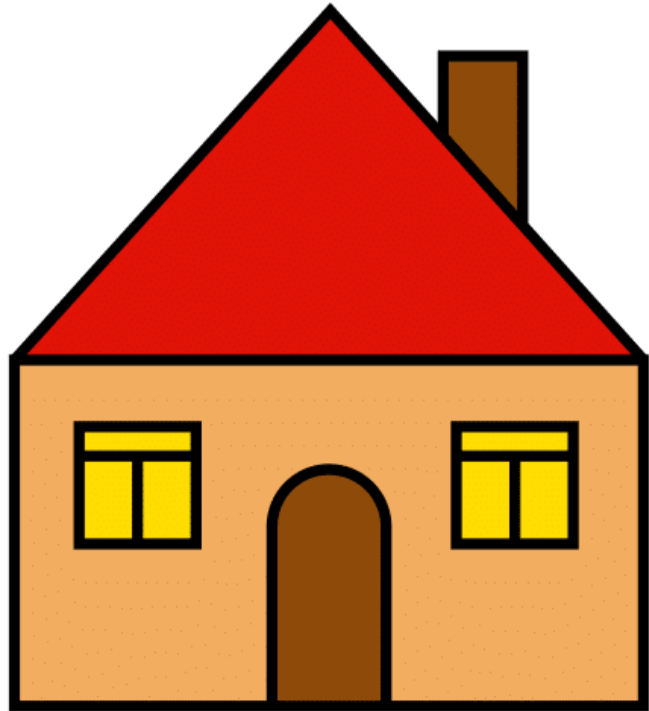
11

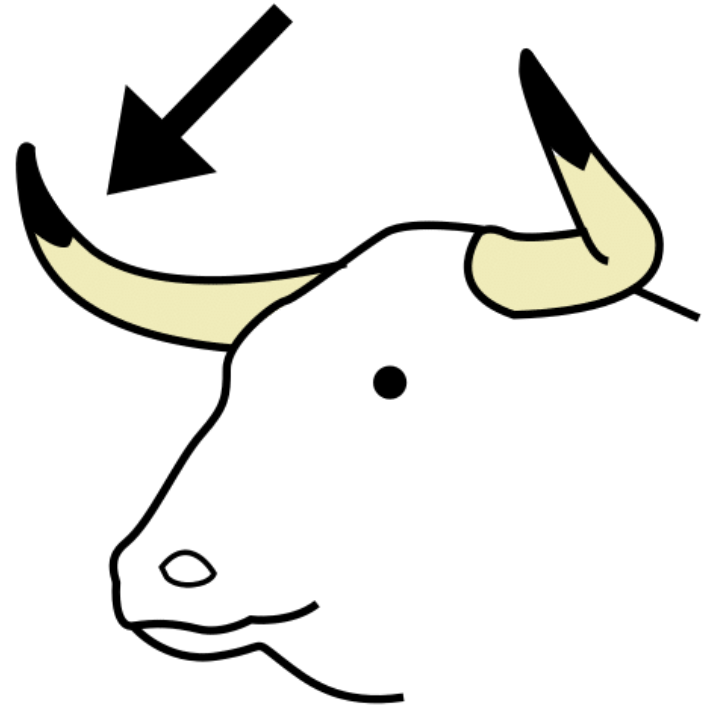

3. PROVA DE DISCRIMINACIÓ DE FONEMES

“L’alumne ha de seleccionar, entre dues imatges, la que es correspon amb la paraula que ha sentit prèviament.”

PROVA DE DISCRIMINACIÓ DE FONEMES

FONÈTICA I FONOLOGIA COMPRENSIVA

PARAULA			FONEMA	DISCRIMINACIÓ
1. Boca	☒ Boca	☐ Oca	/b/ → b	☒ Sí ☐ No
2. Sopa	☐ Copa	☒ Sopa	/s/ → s, ss, c, ç, sc	☒ Sí ☐ No
3. Gota	☒ Gota	☐ Bota	/g/ → g i gu	☒ Sí ☐ No
4. Goma	☒ Goma	☐ Gorra	/m/ → m	☒ Sí ☐ No
5. Rosa	☐ Roca	☒ Rosa	/z/ → z, s	☒ Sí ☐ No
6. Pala	☐ Ala	☒ Pala	/p/ → p, b	☒ Sí ☐ No
7. Clau	☒ Clau	☐ Blau	/k/ → c, qu, q, g	☒ Sí ☐ No
8. Dit	☒ Dit	☐ Nit	/d/ → d	☒ Sí ☐ No
9. Foca	☐ Boca	☒ Foca	/f/ → f	☒ Sí ☐ No
10. Tassa	☐ Casa	☒ Tassa	/t/ → t, d	☒ Sí ☐ No

PROVA DE DISCRIMINACIÓ DE FONEMES

FONÈTICA I FONOLOGIA COMPRENSIVA

PARAULA			FONEMA	DISCRIMINACIÓ
11. Riu	☒ Riu	☐ Niu	/r/ → r, rr	☒ Sí ☐ No
12. Vaca	☐ Caca	☒ Vaca	/v/ → v	☒ Sí ☐ No
13. Cara	☒ Cara	☐ Cama	/r/ → r	☒ Sí ☐ No
14. Cella	☐ Ceba	☒ Cella	/ʎ/ → ll	☒ Sí ☐ No
15. Gel	☐ Mel	☒ Gel	/ʒ/ → g, j	☒ Sí ☐ No
16. Xoc	☐ Xoc	☒ Joc	/ʃ/ → x, ix	☐ Sí ☒ No
17. Lila	☐ Pila	☒ Lila	/l/ → l, l·l	☒ Sí ☐ No
18. Banc	☐ Bar	☒ Banc	/ŋ/ → ng, nc	☒ Sí ☐ No
19. Nata	☒ Nata	☐ Rata	/n/ → n	☒ Sí ☐ No
20. Banya	☐ Bata	☒ Banya	/ɲ/ → ny	☒ Sí ☐ No

4. OBSERVACIÓ

“Escoltar i registrar les produccions espontànies que l’alumne fa en contextos naturals.”

REGISTRE DE PARLA ESPONTÀNIA

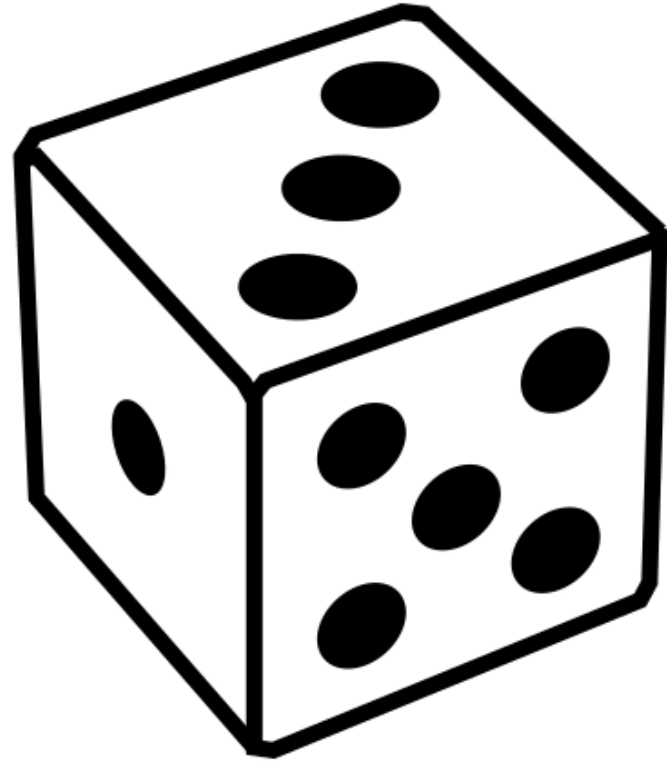

- “Jugue en el **sobà** [sofà]”.
- “**Talt** [dalt] tinc peluixos”.
- “**Goig** [roig] i groc”.
- “Este és fort”.
- “És una **goca** [roca]”.

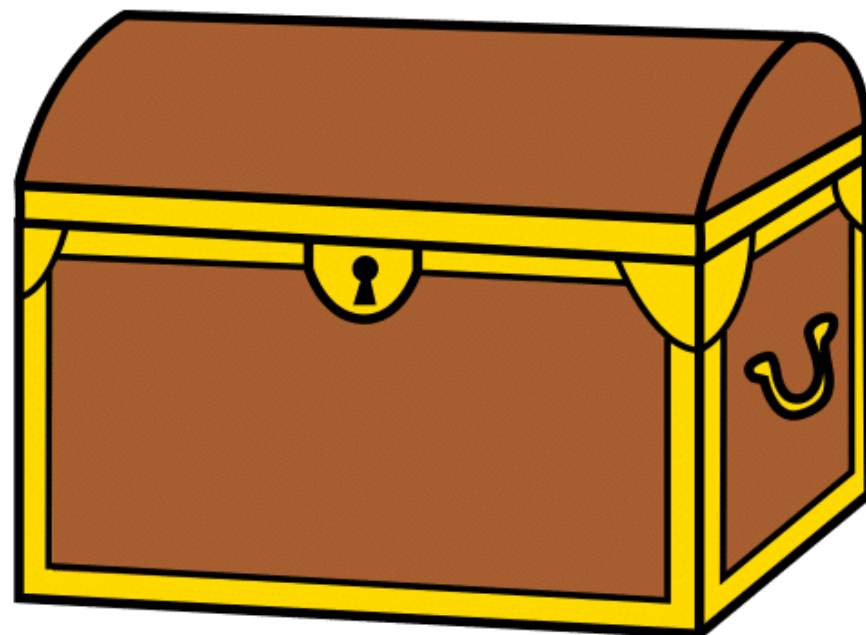

5. PROVA D'ARTICULACIÓ DE FONEMES

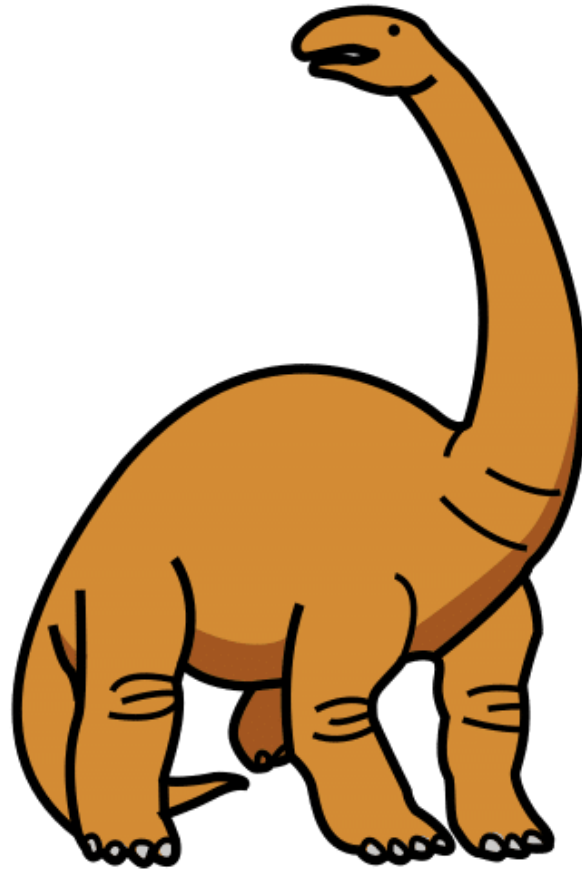
“L’alumne ha de pronunciar en veu alta la paraula que es correspon amb el dibuix prèviament ensenyat.”

tau [táw]
tau [táw]

cofere [kóferɛ]
cofe [kófe]

tinosaure [tinosáwfe]
tinosaure [tinosáwfe]

PROVA D'ARTICULACIÓ DE FONEMES

FONÈTICA I FONOLOGIA EXPRESSIVA /d/

PARAULA	EXPRESSIÓ ESPONTÀNIA	REPETICIÓ
1. Dau	tau [táw]	tau [táw]
6. Falda	falta [fálta]	falta [fálta]
10. Cocodril	cocotril [kokotríl]	cocotril [kokotríl]
12. Cadira	catira [katíra]	catira [katíra]
15. Dinsaure	tinosaure [tinosáwfe]	tinosaure [tinosáwfe]

FONEMA	ARTICULACIÓ	TIPUS D'ERRORS	NATURALESIA DELS ERRORS
/d/	Aïllada: ☐ Sí ☒ No Conjunta (inicial): ☐ Sí ☒ No Conjunta (intermèdia): ☐ Sí ☒ No	Addicions: ☐ Sí ☒ No Omissions: ☐ Sí ☒ No Substitucions: ☒ Sí ☐ No	Consistents: ☒ Sí ☐ No Sistemàtics: ☒ Sí ☐ No

PROVA D'ARTICULACIÓ DE FONEMES

FONÈTICA I FONOLOGIA EXPRESSIVA /f/

PARAULA	EXPRESSIÓ ESPONTÀNIA	REPETICIÓ
2. Foca	foca [fóka]	
4. Flauta	blauta [bláwta]	flauta [fláwta]
9. Foc	foc [fók]	
8. Cofre	cofere [kófere]	cofe [kófe]
14. Dofí	tofí [tofí]	

FONEMA	ARTICULACIÓ	TIPUS D'ERRORS	NATURALES A DELS ERRORS
/f/	Aïllada: ☒ Sí ☐ No Conjunta (inicial): ☒ Sí ☐ No Conjunta (intermèdia): ☒ Sí ☐ No	Addicions: ☒ Sí ☐ No Omissions: ☒ Sí ☐ No Substitucions: ☒ Sí ☐ No	Consistents: ☐ Sí ☒ No Sistemàtics: ☐ Sí ☒ No

PROVA D'ARTICULACIÓ DE FONEMES

FONÈTICA I FONOLOGIA EXPRESSIVA /r/

PARAULA	EXPRESSIÓ ESPONTÀNIA	REPETICIÓ
3. Rosa	gosa [góza]	gosa [góza]
5. Roca	petra [pétra]	goca [góka]
7. Burro	bugo [búgo]	bugo [búgo]
11. Raïm	gaïm [gaím]	gaïm [gaím]
13. Gorra	goga [góga]	goga [góga]

FONEMA	ARTICULACIÓ	TIPUS D'ERRORS	NATURALESIA DELS ERRORS
/r/	Aïllada: ☐ Sí ☒ No Conjunta (inicial): ☐ Sí ☒ No Conjunta (intermèdia): ☐ Sí ☒ No	Adicions: ☐ Sí ☒ No Omissions: ☐ Sí ☒ No Substitucions: ☒ Sí ☐ No	Consistents: ☒ Sí ☐ No Sistemàtics: ☒ Sí ☐ No

Hipòtesis diagnòstiques...

HIPÒTESI 1

PRESENTA PROBLEMES AMB EL FONEMA /d/?

INDICADOR	INFORMACIÓ RECOLLIDA DURANT L'AVAUACIÓ
Simptomatologia nuclear	Nicolas presenta substitucions consistents i sistemàtiques del fonema /d/. Es tracta d'un cas de deltatisme. És incapaç d'articular el fonema de manera aïllada.
Limitacions acadèmiques i socials	Es menciona explícitament que les dificultats articulatòries causen lleugeres limitacions en la comunicació encara que, de moment, manté bones relacions amb els companys.
Nivell de desenvolupament	Nicolás té 4 anys i 3 mesos i l'adquisició del fonema /d/ s'aconsegueix, en el 90% dels xiquets i xiquetes, al voltant dels 4 anys.
Exclusió d'altres disfuncions	Es menciona que hi ha un bon estat de salut. S'ha descartat la presència d'un trastorn de l'espectre autista, d'un mutisme selectiu i de deficiències auditives.

HIPÒTESI 2

PRESENTA PROBLEMES AMB EL FONEMA /f/?

INDICADOR	INFORMACIÓ RECOLLIDA DURANT L'AVAUACIÓ
Simptomatologia nuclear	Nicolas presenta substitucions, omissions i addicions inconsistents i no sistemàtiques del fonema /f/. Es tracta d'un cas de ficisme. És capaç d'articular el fonema de manera aïllada.
Limitacions acadèmiques i socials	Es menciona explícitament que les dificultats articulatòries causen lleugeres limitacions en la comunicació encara que, de moment, manté bones relacions amb els companys.
Nivell de desenvolupament	Nicolás té 4 anys i 3 mesos i l'adquisició del fonema /f/ s'aconsegueix, en el 90% dels xiquets i xiquetes, al voltant dels 4 anys.
Exclusió d'altres disfuncions	Es menciona que hi ha un bon estat de salut. S'ha descartat la presència d'un trastorn de l'espectre autista, d'un mutisme selectiu i de deficiències auditives.

HIPÒTESI 3

PRESENTA PROBLEMES AMB EL FONEMA /r/?

INDICADOR	INFORMACIÓ RECOLLIDA DURANT L'AVAUACIÓ
Simptomatologia nuclear	Nicolas presenta substitucions consistents i sistemàtiques del fonema /r/. Es tracta d'un cas de rotacisme. És incapaç d'articular el fonema de manera aïllada.
Limitacions acadèmiques i socials	Es menciona explícitament que les dificultats articulatòries causen lleugeres limitacions en la comunicació encara que, de moment, manté bones relacions amb els companys.
Nivell de desenvolupament	Nicolás té 4 anys i 3 mesos i l'adquisició del fonema /r/ s'aconsegueix, en el 90% dels xiquets i xiquetes, al voltant dels 6-7 anys.
Exclusió d'altres disfuncions	Es menciona que hi ha un bon estat de salut. S'ha descartat la presència d'un trastorn de l'espectre autista, d'un mutisme selectiu i de deficiències auditives.

A close-up, profile view of a man with dark hair and a beard, wearing a blue shirt. He is looking down at a notebook he is holding in his hands. The notebook has some handwritten text on it. The background is a blurred outdoor setting with a stone wall and some greenery. A white banner with black text is overlaid at the bottom of the image.

Conclusions finals i presa de decisions...

CONCLUSIONS FINALS I PRESA DE DECISIONS...

1

Podria presentar un trastorn fonètic amb el fonema /d/.

2

Podria presentar un trastorn fonològic amb el fonema /f/.

3

Els problemes amb l'articulació del fonema /r/ no constitueixen cap problema, de moment.

CAS 1: NICOLÁS

1.1. Dades personals¹

Nom: Nicolás García Poveda.

Edat: 4 anys i 3 mesos.

Curs: 2n curs d'educació infantil.

Localitat: Tavernes de la Valldigna (La Safor).

1.2. Motiu de l'avaluació

Nicolás és un alumne de 4 anys i 3 mesos escolaritzat en el segon curs d'Educació Infantil en un centre públic situat a la localitat de Tavernes de la Valldigna, a la comarca de la Safor. La seua mestra d'educació infantil ha detectat la presència d'algunes dificultats lingüístiques.

1.3. Embaràs, naixement i desenvolupament

Nicolás va ser adoptat pels seus pares actuals quan tenia 8 mesos i per això no es té massa informació sobre el transcurs de l'embaràs. L'expedient dels serveis socials recull que la seua mare biològica era una adolescent migrant de 16 anys, amb un entorn familiar desestructurat i multiproblemàtic, que era membre d'una banda llatina. Es té constància documental i mèdica que no es va comptar amb supervisió mèdica durant el transcurs de l'embaràs i es van consumir grans quantitats d'alcohol.

El part va tindre lloc durant la setmana 39 però amb greus complicacions, ja que es va produir un sofriment fetal agut per falta d'oxigen (hipòxia) i l'equip mèdic va accelerar el naixement mitjançant cesària. Nicolás presentava baix pes (2.350 quilograms) i va obtindre una puntuació de 6 en el test d'Apgar. Immediatament va ser traslladat a la Unitat de Vigilància Intensiva Neonatal, on va romandre el temps necessari per a estabilitzar la seua situació mèdica i analitzar les conseqüències de la hipòxia patida. La seua evolució va ser favorable i pareix que, després d'aquesta circumstància, no s'han produït seqüeles ni problemes significatius. La mare biològica va signar el document de renúncia de potestat després del part i, en rebre l'alta mèdica, va ser recollit pels serveis de protecció i entregat a un centre d'acolliment a l'espera d'una família adoptiva.

Quan es va formalitzar l'adopció i va arribar a casa dels pares, el seu nivell de desenvolupament presentava certs signes de retard respecte als xiquets i xiquetes de

---

¹ Totes les dades personals proporcionades són fictícies.

la seua edat cronològica. No va gatejar ni amb la família acollidora ni amb els seus pares adoptants, i es va posar dret i va fer els seus primers passos als 14 mesos i mig. El control cefàlic complet es va produir als 8 mesos, coincidint amb l'arribada a casa. Les primeres paraules amb significat es van emetre al voltant dels 15 mesos, amb una progressió lingüística normativa però lleugerament retardada. El control d'esfínters diürn va tindre lloc als 2 anys i 10 mesos, i el nocturn encara no s'ha produït per complet. L'alimentació es va realitzar amb lactància artificial i va haver-hi una bona adaptació amb la introducció dels diferents aliments sòlids. Presenta una intolerància alimentària a algunes fruites seques. El seu estat de salut actual és bo però quan tenia 1 any i 10 mesos va ser hospitalitzat durant quatre dies a causa d'una infecció respiratòria. Durant aquesta estada a l'hospital va sofrir una forta diarrea produïda per un rotavirus.

1.4. Estructura i dinàmica familiar

Nicolás és l'únic fill d'una família adoptant homoparental constituïda per dos pares. Un pare té 40 anys, posseeix estudis universitaris relacionats amb la branca de l'economia i les finances i treballa com directiu en una important empresa de la ciutat de València. L'altre pare té 43 anys, és llicenciat i doctor en Dret i treballa com a professor a la Universitat de València. La família té com a llengua materna el valencià. L'estat de salut actual dels dos pares és bo però un d'ells, el professor universitari de 43 anys, va rebre un trasplantament de ronyó als 25 anys a causa d'una *Glomerulonefritis* crònica. Des d'aquell moment pren medicació immunosupressora per a evitar que el sistema immunitari danyé i rebutge l'òrgan trasplantat.

Nicolás sap que és adoptat i que, prèviament a la seua arribada a la família, una dona el va portar durant nou mesos a la panxa. Aquest tema s'ha tractat mitjançant l'ús de contes, adaptant el vocabulari i les explicacions al nivell de desenvolupament cognitiu. A l'inici de l'escolarització els pares van buscar un centre escolar on hi haguera més famílies homoparentals per tal de normalitzar la seua estructura familiar.

Actualment, els pares estan en tràmits de divorci però, com que encara s'està iniciant el procés legal, Nicolás no n'està assabentat. La separació és de mutu acord i no hi ha grans tensions ni discussions. Es pretén acordar un conveni regulador que permeta a ambdós progenitors mantindre la custòdia compartida, així com no realitzar un canvi de centre escolar per a tractar de minimitzar l'impacte negatiu de la nova

situació familiar. A més a més, s'ha acordat que la dinàmica familiar continue amb normalitat fins que la sentència de divorci siga efectiva.

La família resideix en un pis que disposa de totes les comoditats bàsiques. El nucli familiar està estructurat i satisfà totes les necessitats d'higiene, cura i alimentació. L'educació de Nicolás és compartida per ambdós progenitors però, a causa dels viatges de negoci que amb una certa freqüència fa un dels pares, passa més temps amb el pare que es dedica a l'ensenyança universitària. Els dos pares s'encarreguen de despertar-lo, donar-li el desdèjuni i acompanyar-lo al col·legi abans d'anar a treballar. Al migdia es queda al menjador escolar i posteriorment el recull un dels dos progenitors. De dilluns a divendres, Nicolás sol anar a un parc pròxim de casa on juga amb altres xiquets i xiquetes i també passa temps amb els quatre avis, ja que resideixen al mateix poble. Els caps de setmana solen realitzar activitats que ixen de la rutina del dia a dia com, per exemple, anar de pícnic, anar de compres o realitzar xicotetes escapades. Les relacions amb la resta de la família són molt bones i quasi cada cap de setmana aprofiten per a veure la germana del pare professor o el germà del pare financer, ja que tots tenen xiquets i xiquetes d'edats semblants. Una vegada al mes participen en les trobades lúdiques que el col·lectiu Lambda organitza amb altres famílies homoparentals. Les trobades solen ser a l'aire lliure i constitueixen un espai de socialització i aprenentatge per a xiquets i xiquetes amb famílies constituïdes per dos pares o dues mares.

1.5. Història escolar

Nicolás va assistir al Primer Cicle d'Educació Infantil (o guarderia) entre els 2 i els 3 anys. Prèviament, la cura havia recaigut en els avis mentre els dos pares realitzaven la jornada laboral. Durant aquesta etapa va mostrar alguns problemes conductuals que van fer sospitar la possible presència d'un trastorn de l'espectre de l'autisme. Específicament, presentava anomalies en el contacte visual i tenia dificultats serioses per a fer amics i compartir jocs imaginatius. També tenia molta angoixa quan es feien canvis xicotets i presentava dificultats amb les transicions. Aquesta hipòtesi es va descartar després d'un procés diagnòstic exhaustiu realitzat per una psicòloga experta en trastorns del neurodesenvolupament.

Als tres anys s'incorporà al primer curs del Segon Cicle d'Educació Infantil en el marc del Programa d'Educació Plurilingüe i Intercultural (PEPLI), amb un 55% de la docència en valencià, un 35% en castellà i un 10% en anglès. Inicialment, el procés d'adaptació a l'entorn escolar va ser relativament llarg i complex, encara que ara ja no hi ha cap problema. Durant el primer més d'escola quasi no va parlar ni amb la

tutora ni amb els companys. Just quan començava a sospitar-se de la possible existència d'un mutisme selectiu, Nicolás va començar a obrir-se i a participar activament en la dinàmica de classe. El seu rendiment acadèmic actual és completament normal. Li apassiona molt fer manualitats, les cartes de *Pokémon* i els jocs de taula. Té bones relacions amb els seus companys i companyes i està ben integrat socialment, encara que s'evidencien algunes dificultats en l'articulació de determinats sons. Aquestes dificultats causen lleugeres limitacions en la comunicació eficaç. La professora està preocupada per si, al llarg dels pròxims cursos, pogueren produir-se limitacions més greus en la participació social o en els assoliments acadèmics.

1.6. Proves aplicades

El procés de recollida de dades s'inicia amb l'avaluació de les habilitats fonamentals del desenvolupament (personal/social, adaptativa, motora, comunicació i cognitiva) mitjançant la versió de cribratge de l'*Inventario del Desarrollo BATTELLE* (Newborg et al., 2011). En el perfil de resultat s'evidencia l'existència d'un nivell de desenvolupament equivalent al de la resta de xiquets i xiquetes de la seua edat en la majoria de les àrees. No obstant això, hi ha alguns lleugers retards en l'escala comunicativa i motora congruents amb la informació proporcionada pels pares durant la fase d'entrevista. Es descarta la presència d'un trastorn del desenvolupament intel·lectual.

L'avaluació segueix amb l'anàlisi de la capacitat per a discriminar sons del medi (vegeu Annex 1). Es construeix una prova no estandarditzada de discriminació de sons que conté dotze estímuls adaptats al nivell d'un/a xiquet/a d'Educació Infantil. L'alumne/a ha de seleccionar, entre quatre imatges, la que es correspon amb el so prèviament escoltat. Els resultats evidencien l'existència d'una excel·lent capacitat auditiva per a la percepció i discriminació de sons. Nicolás només falla en un únic element, en el qual selecciona la imatge d'un trepant en sentir el so d'una batedora. Es tracta d'un error sense rellevància, ja que els dos sons són molt semblants i possiblement constitueix un ítem massa difícil per a un alumne d'Educació Infantil.

L'exploració del component fonètic i fonològic comprensiu es realitza mitjançant una tasca no estandarditzada de discriminació fonològica composta per 12 parells de paraules que formen part del vocabulari elemental de l'alumnat d'Educació Infantil (vegeu Annex 2). En cada presentació, l'alumne ha de seleccionar, entre dos dibuixos, la imatge que es correspon amb la paraula esmentada per l'examinador/a. Seguint les directrius establides en la subprova de discriminació fonològica de paraules

de l'EDAF, *Evaluación de la Discriminación Auditiva y Fonológica* (Brancaud, Alcantud, Ferrer i Quiroga, 2007), i en la subprova de discriminació auditiva de fonemes de l'ELO, *Prueba para la Evaluación del Lenguaje Oral* (Ramos i Cuadrado, 2008), els parells de paraules presentades són bisil·làbiques i difereixen en un únic fonema, bé per omisió d'un d'ells (ex. «pala [pála]» i «ala [ála]») o bé per ser diferents entre si (ex., «blau [bláw]» i «clau [kláw]»). Els resultats de la tasca evidencien que Nicolás presenta una bona discriminació fonètica i fonològica. Únicament s'equivoca en un parell de paraules que contenen fonemes amb el mateix punt i mode d'articulació: «xoc [ʃók]» i «joc [dʒók]».

L'avaluació del component fonètic i fonològic expressiu es realitza enregistrant una conversa d'uns 2 minuts entre l'alumne i la professora. La conversa es grava aprofitant una activitat realitzada durant l'assemblea en la qual alguns alumnes han de contar quins són els seus dibuixos animats favorits. Algunes frases verbalitzades i transcrites literalment són: «Jugue en el sobà [sofà]», «talt [dalt] tinc peluixos», «goig [roig] i groc», «este és fort» i «és una goca [roca]». L'anàlisi de les produccions lingüístiques revela la presència de nombrosos errors amb els fonemes /d/, /f/ i /r/. La resta dels fonemes s'articulen correctament i no presenten dificultats ressenyables. Seguidament, i amb l'objectiu d'obtenir més informació sobre la naturalesa dels errors i analitzar el grau de consistència i sistematicitat, es dissenya i s'aplica una prova no estandarditzada d'expressió induïda basada en el *Registro Fonològic Inducido* (Juárez i Monfort, 2010). La tasca consta de 15 paraules (5 animals, 5 objectes quotidians, 2 objectes presents a classe, 2 peces de roba i 1 aliment) que inclouen els tres sons en els quals s'han detectat els errors en posició inicial i intermèdia (vegeu annex 3). La correcció de les respostes posa de manifest l'existència de grans discrepàncies amb els tres fonemes avaluats. Nicolás és incapaç d'articular el fonema /r/ conjuntament amb altres sons o de forma aïllada. Sempre que apareix aquest so es produeix una substitució consistent pel fonema /g/, independentment de si ocupa una posició inicial o intermèdia. Per exemple, pronuncia *bugo* [búgo] en comptes de 'burro' [búro] o *gaïm* [gaím] en comptes de 'raïm' [raím]. Tampoc té la capacitat per articular el fonema /d/. Per exemple, pronuncia *cocotril* [kokotríl] en comptes de 'cocodril' [kokoðríl] o *tofi* [tofi] en comptes de 'dofi' [dofí]. S'evidencia la impossibilitat d'articular-lo independentment de la posició que ocupa (inicial o intermèdia): es produeix una substitució consistent i sistemàtica pel fonema /t/. Per contra, en algunes paraules sí que és capaç d'articular el fonema /f/. Per exemple, quan se li demana que diga la paraula 'flauta' pronuncia [bláwta], però després de ser pronunciada per la professora és capaç de repetir-la correctament [fláwta]. Els

errors amb el so /f/ no són consistents ni sistemàtics. En algunes ocasions articula correctament *foca* [fóka] i en altres realitza substitucions: *blauta* [bláwta]; addicions: *cofere* [kófere], o omissions: *cofe* [kófe].

Finalment, l'avaluació conclou amb l'anàlisi dels components semàntic i morfosintàctic comprensius. L'exploració de l'àrea semàntica es realitza amb la versió en valencià del *Test de Conceptos básicos BOEHM-3 Prescolar* (Boehm, 2012). Nicolás obté una puntuació per damunt del punt de tall, la qual cosa indica que coneix i comprèn la majoria dels conceptes bàsics en comparació amb els xiquets i les xiquetes de la seua edat. Per a l'exploració de la morfosintaxi comprensiva es dissenya i aplica una tasca de selecció inspirada en el CEG, *Test de Comprensión de Estructuras Gramaticales* (Mendoza et al., 2005). La tasca consisteix a assenyalar, entre un conjunt d'imatges, la que reflecteix el contingut de l'oració llegida per l'examinador/a. S'escullen conjunts de quatre imatges per a equiparar el grau de dificultat amb altres instruments estandarditzats que empen una tasca anàloga. Els resultats evidencien l'existència d'una comprensió adequada de construccions gramaticals de dificultat diferent perquè obté uns resultats molt semblants als que van obtindre quatre companys de la seua classe als quals se'ls va avaluar amb la mateixa prova.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Boehm, A. E. (2012). *BOEHM-3 Preescolar. Test Boehm de Conceptos básicos*. Pearson Editorial.
- Brancal, M.F., Alcantud, F., Ferrer, A.M. i Quiroga, M. E. (2009). *EDAF. Evaluación de la discriminación auditiva y fonológica*. Lebón.
- Juárez, A. i Monfort, M. (2010). *Registro Fonológico Inducido*. CEPE Editorial.
- Mendoza, E., Carballo, G., Muñoz, J. i Fresneda, M.D. (2005). CEG. *Test de Comprensión de Estructuras Gramaticales*. TEA Ediciones.
- Moreno, M. I., Marin, M. O., Vazquez, M. L., De Andres, L. i Rios, P. (2009). *Prueba de vocabulario expresivo*. Editorial GEU.
- Newborg, J., Stock, J. R. I Wnek, L. (2011). *Inventario del Desarrollo BATTELLE*. TEA Ediciones.
- Ramos, J. L. i Cuadrado, I. (2008). *ELO. Prueba para la evaluación del Lenguaje oral*. Giunti Psychometrics.

ANNEX 1. PROVA DE DISCRIMINACIÓ DE SONS (FULL DE REGISTRE)

Nom i cognoms: Nicolas García Poveda

Edat: 4 anys i 3 mesos

Sexe: Home

Data d'aplicació: 10/10/2022

Centre: Col·legi públic

Ciutat: Tavernes de la Valldigna

Responsable de l'aplicació: Mestra d'Educació Infantil

1. Aplaudir	☐ Xiular	☐ Esternudar	☐ Plorar	☒ Aplaudir
2. Tambor	☐ Guitarra	☒ Tambor	☐ Trompeta	☐ Triangle
3. Lladrar	☐ Miolar	☐ Escatainar	☐ Renillar	☒ Lladrar
4. Rugir	☐ Raucar	☐ Piular	☒ Rugir	☐ Mugir
5. Moto	☒ Moto	☐ Cotxe	☐ Avió	☐ Tren
6. Xiulet	☐ Aigua	☐ Campana	☒ Xiulet	☐ Tro
7. Belar	☒ Belar	☐ Brunzir	☐ Bramar	☐ Xiuxiuar
8. Xilòfon	☐ Violí	☒ Xilòfon	☐ Saxofon	☐ Flauta
9. Cridar	☒ Cridar	☐ Teclejar	☐ Xutar	☐ Saltar
10. Batre	☒ Perforar	☐ Batre	☐ Serrar	☐ Clavar
11. Eixugar cabells	☐ Llavar mans	☐ Tallar ungles	☒ Eixugar cabells	☐ Rentar dents
12. Badallar	☐ Beure	☐ Mocar-se	☐ Roncar	☒ Badallar

Puntuació total

11

ANNEX 2. PROVA DE DISCRIMINACIÓ DE FONEMES (FULL DE REGISTRE)

Nom i cognoms: Nicolás García Poveda

Edat: 4 anys i 3 mesos

Sexe: Home

Data d'aplicació: 10/10/2022

Centre: Col·legi públic

Ciutat: Tavernes de la Valldigna

Responsable de l'aplicació: Mestra d'Educació Infantil

1. Boca [b]	☒ Boca	☐ Oca
2. Sopa [s]	☐ Copa	☒ Sopa
3. Gota [g]	☒ Gota	☐ Bota
4. Goma [m]	☒ Goma	☐ Gorra
5. Rosa [z]	☐ Roca	☒ Rosa
6. Pala [p]	☐ Ala	☒ Pala
7. Clau [k]	☒ Clau	☐ Blau
8. Dit [d]	☒ Dit	☐ Nit
9. Foca [f]	☐ Boca	☒ Foca
10. Tassa [t]	☐ Casa	☒ Tassa
11. Riu [r]	☒ Riu	☐ Niu
12. Vaca [v]	☐ Caca	☒ Vaca
13. Cara [r]	☒ Cara	☐ Cama
14. Cella [ʎ]	☐ Ceba	☒ Cella
15. Gel [ʒ]	☐ Mel	☒ Gel
16. Xoc [ʃ]	☐ Xoc	☒ Joc
17. Lila [l]	☐ Pila	☒ Lila
18. Banc [ŋ]	☐ Bar	☒ Banc
19. Nata [n]	☒ Nata	☐ Rata
20. Banya [ɲ]	☐ Bata	☒ Banya

Sons nasals: [m] [n] [ɲ] [ŋ]

Sons oclusius: [b] [d] [g] [p] [t] [k]

Sons fricatiu i africats: [s] [f] [v] [z] [ʃ] [ʒ]

Sons laterals i vibrants: [l] [ʎ] [r] [r]

ANNEX 3. PROVA D'ARTICULACIÓ DE FONEMES (FULL DE REGISTRE)

Nom i cognoms: Nicolás García Poveda		
Edat: 4 anys i 3 mesos	Sexe: Home	Data d'aplicació: 10/10/2022
Centre: Col·legi públic		Ciutat: Tavernes de la Valldigna
Responsable de l'aplicació: Mestra d'Educació Infantil		

Paraula	Expressió espontània	Repetició
1. Dau	tau [táw]	tau [táw]
2. Foca	foca [fóka]	
3. Rosa	gosa [góza]	gosa [góza]
4. Flauta	blauta [bláwta]	flauta [fláwta]
5. Roca	petra [pétfa]	goca [góka]
6. Falda	falta [fálta]	falta [fálta]
7. Burro	bugo [búgo]	bugo [búgo]
8. Cofre	cofere [kófere]	cofe [kófe]
9. Foc	foc [fók]	
10. Cocodril	cocotril [kokotríl]	cocotril [kokotríl]
11. Raïm	gaïm [gaím]	gaïm [gaím]
12. Cadira	catira [katífa]	catira [katífa]
13. Gorra	goga [góga]	goga [góga]
14. Dofí	tofi [tofí]	tofi [tofí]
15. Dinosaur	tinosaure [tinosáwfe]	tinosaure [tinosáwfe]

Fonema	Articulació	Tipus d'errors	Naturalesa dels errors
/d/	Aïllada: ☐ Sí ☒ No Conjunta (inicial): ☐ Sí ☒ No Conjunta (intermèdia): ☐ Sí ☒ No	Addicions: ☐ Sí ☒ No Omissions: ☐ Sí ☒ No Substitucions: ☒ Sí ☐ No	Consistents: ☒ Sí ☐ No Sistemàtics: ☒ Sí ☐ No
/f/	Aïllada: ☒ Sí ☐ No Conjunta (inicial): ☒ Sí ☐ No Conjunta (intermèdia): ☐ Sí ☒ No	Addicions: ☒ Sí ☐ No Omissions: ☒ Sí ☐ No Substitucions: ☒ Sí ☐ No	Consistents: ☐ Sí ☒ No Sistemàtics: ☐ Sí ☒ No
/r/	Aïllada: ☐ Sí ☒ No Conjunta (inicial): ☐ Sí ☒ No Conjunta (intermèdia): ☐ Sí ☒ No	Addicions: ☐ Sí ☒ No Omissions: ☐ Sí ☒ No Substitucions: ☒ Sí ☐ No	Consistents: ☒ Sí ☐ No Sistemàtics: ☒ Sí ☐ No